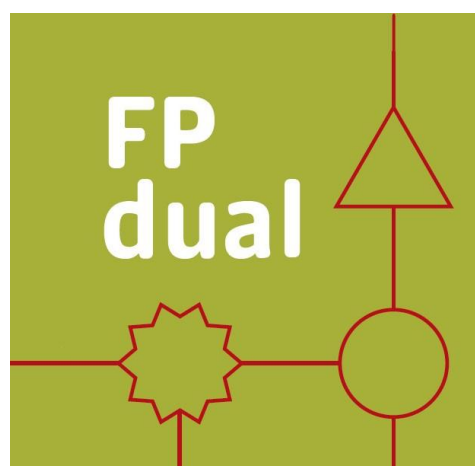

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Educació
i Formació Professional**

GUIA DE FORMACIÓ SOBRE PROTECCIÓ DE DADES

DOCUMENT PER ALS CENTRES

Guia de Formació en Protecció de Dades

0.	Introducció.....	2
1.	Què són les dades personals?.....	3
1.1.	Definició.....	3
1.2.	Tipologies de dades de categories especials	3
2.	El dret a la protecció de dades.....	4
3.	La Normativa de Protecció de Dades	4
3.1.	La Normativa que regula la Protecció de Dades	4
4.	Els Drets de les Persones en l'Àmbit de la Protecció de Dades.....	5
4.1.	Garanties dels drets digitals.....	6
4.2.	Drets digitals en l'àmbit laboral	6
5.	La importància del consentiment	7
6.	El paper del responsable del tractament i del delegat de Protecció de Dades	7
7.	Mesures de seguretat per a la Protecció de Dades	7
8.	Conseqüències de l'incompliment.....	7
9.	Deures i obligacions de l'alumnat durant la seva estada a l'empresa, en matèria de protecció de dades.....	8

0. Introducció

En l'actualitat, la protecció de les dades personals ha esdevingut un element essencial en la nostra vida quotidiana, especialment en un entorn cada cop més digitalitzat.

*Les dades personals inclouen tota aquella informació que permet identificar, directament o indirecta, una persona, i el seu tractament inadequat pot vulnerar drets fonamentals com la privacitat o la seguretat. Per aquesta raó, tant a nivell europeu com estatal, s'han establert normatives estrictes per garantir que aquests drets siguin respectats. El **Reglament General de Protecció de Dades (RGPD)**, vigent des de maig de 2018, i la **Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades i Garantia de Drets Digitals (LOPDGDD)**, són dues normatives bàsiques que assegurin el dret a la protecció i el control de les dades personals, i atribueixen als ciutadans una sèrie de drets per gestionar l'ús de la seva informació de manera segura i transparent.*

1. Què són les dades personals?

1.1. Definició

Les dades personals es refereixen a qualsevol informació que pugui identificar directament o indirecta a una persona física.

Això inclou:

- Nom i cognoms
- DNI o NIE
- Adreça de correu electrònic
- Adreça postal
- Número de telèfon
- Informació bancària
- Dades mèdiques

La clau està en el fet que aquestes dades permetin identificar a una persona o fer-la identificable quan es combinen amb una altra informació.

EXEMPLES:

El nom “Jan Sils” és una dada personal en sí mateixa. Aquesta dada pot anar acompanyada d’altres dades que ajudin a la identificació clara de la persona, com un número de telèfon o un número d’identitat personal.

Així doncs, “Jan Sils, amb DNI 12345678A” és una dada personal més clara.

1.2. Categories especials de dades

Dins de les diferents tipologies de dades personals, trobem les dades de categoria especial, que són aquelles dades personals de caràcter més sensible i que, d'acord amb la normativa, requereixen una protecció més estricta. L'article 9 del RGPD regula aquest tipus de dades. Aquestes categories inclouen:

- Origen ètnic o racial
- Opinions polítiques
- Conviccions religioses o filosòfiques
- Afiliació sindical
- Dades genètiques
- Dades biomètriques dirigides a identificar de forma unívoca a una persona física (com empremtes dactilars o reconeixement facial)
- Dades de salut
- Dades sobre la vida sexual o orientació sexual

El tractament d'aquestes dades només és permès sota condicions estrictes, com el consentiment explícit del titular, el compliment d'obligacions legals o la protecció d'interessos vitals. En aquests casos, s'han d'aplicar mesures addicionals de seguretat per a salvaguardar els drets i llibertats de les persones afectades, assegurant així la protecció efectiva d'aquestes dades sensibles.

2. El dret a la protecció de dades

El dret a la protecció de dades personals permet que cada persona controli com es gestionen les seves dades per part de tercers, tant en l'àmbit públic com privat. No es tracta només de protegir la privacitat, sinó de garantir el control sobre la informació personal. Aquests són els punts clau:

- **Què implica aquest dret?** Permet saber i controlar qui té les nostres dades, quina informació tenen, d'on prové aquesta informació, per a què s'utilitza i amb qui es comparteix.
- **No es tracta únicament de la intimitat.** Va més enllà de la privacitat; cerca assegurar el control de les dades en qualsevol situació.
- **Excepcions legals.** El dret no és absolut, i pot haver-hi excepcions quan la llei ho permet.
- **Impacte de les noves tecnologies.** La tecnologies emergents com el *big data*, la intel·ligència artificial, la Internet de les coses, han fet que el tractament de dades sigui clau per a l'economia i la societat.
- **Garantia d'altres drets.** La protecció de dades és essencial per assegurar altres drets, com la llibertat d'expressió i el dret a la salut.
- **Article 1.2 del RGPD.** El Reglament General de Protecció de Dades protegeix els drets fonamentals de les persones, especialment el dret a la protecció de les dades personals.

3. La Normativa de Protecció de Dades

3.1. La Normativa que regula la Protecció de Dades

La Constitució Espanyola (CE) de 1978. Va ser capdavantera en reconèixer la protecció de la intimitat, especificant a l'article 18.4 que la llei ha de limitar l'ús de la informàtica per preservar l'honor i la intimitat personal i familiar. La primera llei que va regular aquest dret va ser la Llei Orgànica 5/1992, que només se centrava en el tractament automatitzat de les dades.

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006. Reforça el dret a la protecció de dades a nivell autonòmic. Reconeix explícitament el dret a la protecció de les dades personals en el seu article 31, que assenyala que: *"Totes les persones tenen dret a la protecció de les dades personals emmagatzemades en els fitxers sota la responsabilitat de la Generalitat, així com el dret a accedir-hi, revisar-les i sol·licitar-ne la correcció. Una autoritat independent, designada pel Parlament, s'encarregarà de garantir el respecte a aquests drets, segons els termes establerts per la legislació vigent"*.

El Reglament General de Protecció de Dades (RGPD) que va entrar en vigor el **25 de maig de 2018**, és un reglament europeu que conjuga les lleis de protecció de dades en tots els Estats membres de la Unió Europea. Algunes de les seves característiques més importants són:

- ~ S'aplica a totes les empreses que processen dades personals de residents a la UE, independentment d'on es trobin.
- ~ Introdueix el concepte de "consentiment explícit" per a determinats tractaments.
- ~ Requereix que les organitzacions informin de qualsevol violació de dades en un termini de 72 hores.
- ~ Imposa multes significatives en cas d'incompliment, que poden arribar fins al 4% de la facturació anual d'una empresa.

La Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades i Garantia de Drets Digitals (LOPDGDD). Adapta el RGPD a la legislació espanyola; a més regula altres drets digitals, com el dret a la desconnexió digital en l'àmbit laboral, la protecció de menors a Internet i evidències digitals.

4. Els Drets de les Persones en l'Àmbit de la Protecció de Dades

El **RGPD** i la **LOPDGDD** garanteixen una sèrie de drets als ciutadans sobre les seves dades personals:

- a) **Dret d'accés.** Permet a l'individu saber si una organització està processant les seves dades i, en cas afirmatiu, obtenir una còpia d'aquestes.
- b) **Dret de rectificació.** Permet corregir qualsevol error o inexactitud en les dades personals que una organització pugui tenir.
- c) **Dret de supressió** Dret de supressió. Permet sol·licitar que les dades personals siguin eliminades en determinades circumstàncies, com quan ja no són necessàries per al propòsit original o s'ha retirat el consentiment. D'altra banda, en relació amb aquest dret de supressió, trobem el **dret a l'oblit**, que permet sol·licitar que la informació personal que els afecta sigui eliminada o deixi de ser accessible públicament, especialment a internet i els motors de cerca, quan aquesta informació és inadequada, irrellevant, obsoleta o excessiva en relació amb el propòsit original pel qual va ser recollida o publicada.
- d) **Dret a la portabilitat.** Permet transferir les dades personals d'una organització a una altra de forma estructurada i en un format d'ús comú.
- e) **Dret a la limitació del tractament.** Permet restringir el tractament de dades personals sota determinades condicions, com quan es verifica l'exactitud de les dades.
- f) **Dret d'oposició.** Permet oposar-se al tractament de dades personals, per exemple, en el cas del màrqueting directe.

A TENIR EN COMPTE...

El títol x de la LOPDGDD presenta una sèrie de drets i llibertats aplicables a l'entorn d'Internet, reconeixent que els drets de la Constitució Espanyola també s'apliquen plenament en aquest context. Els proveïdors de serveis d'Internet i societat de la informació tenen la responsabilitat de garantir la protecció d'aquests drets.

El principal objectiu de la llei és reconèixer i garantir els drets digitals dels ciutadans, alineant-los amb el mandat constitucional. Alguns d'aquests drets són nous i es recullen explícitament per primera vegada, tot i que ja es podien exercir a través del dret a la intimitat.

4.1. Garanties dels drets digitals

Dret	Descripció
Neutralitat i accés universal a Internet	Garantia d'un accés a Internet sense discriminacions, amb una oferta transparent de serveis
Seguretat digital	Dret a la protecció i seguretat de les comunicacions a través d'Internet
Educació digital	Inclusió de competències digitals i seguretat a Internet dins del currículum escolar
Protecció de menors	Mesures de protecció per prevenir la difusió d'informació relacionada amb menors que pugui afectar a drets fonamentals
Dret de rectificació	Possibilitat de rectificar continguts difosos en xarxes socials que afectin el dret a l'honor o a la intimitat
Informació en mitjans digitals	Dret a demanar la inclusió d'un avís al costat de notícies digitals que no reflecteixen la realitat actual
Protecció de dades de menors	Garantir la protecció de les dades personals dels menors d'edat per part de les entitats que treballin amb ells
Dret a l'oblit en cercadors	Possibilitat de sol·licitar als cercadors que eliminin resultats inadequats, inexactes o no pertinents
Dret a l'oblit en xarxes socials	Sol·licitar la supressió de les dades personals facilitades per a la seva publicació a les xarxes socials
Portabilitat en xarxes socials	Dret a rebre la informació facilitada en xarxes socials o sol·licitar la seva transferència a un altre prestador de servei
Polítiques d'impuls	Obligació de les institucions públiques a elaborar plans per millorar l'accés a Internet i les competències digitals

4.2. Drets digitals en l'àmbit laboral

Dret	Descripció
Ús de dispositius en l'àmbit laboral	Dret a la intimitat en l'ús de dispositius digitals de l'empresa, amb criteris d'ús que respectin la privacitat
Desconnexió digital	Dret a desconnectar fora de l'horari laboral per garantir el descans del treballador
Videovigilància en el lloc de treball	Els empresaris poden utilitzar càmeres per controlar els treballadors, però no en zones de descans
Sistemes de geolocalització	Dret a ser informat sobre l'ús de sistemes de geolocalització per part de l'empresa
Negociació col·lectiva	Possibilitat d'establir garanties addicionals dels drets digitals mitjançant convenis col·lectius

5. La importància del consentiment

Una de les premisses clau que estableix el RGPD és la necessitat d'obtenir el consentiment dels individus per al tractament de les seves dades quan no s'apliqui cap altra base legal per poder tractar-les. Pel que fa a la validesa del consentiment:

- El consentiment s'ha d'atorgar lliurement, sense coacció.
- El propòsit per al qual se sol·liciten les dades ha de ser clarament especificat.
- La persona ha de tenir la possibilitat de retirar el seu consentiment en qualsevol moment.

D'altra banda, quan es tractin dades de categoria especial, cal que el consentiment per al seu tractament, sigui explícit. Un dels principis clau del RGPD és la necessitat d'obtenir el consentiment dels individus per al tractament de les seves dades. Això significa que:

- El consentiment s'ha d'atorgar lliurement, sense coacció.
- El propòsit per al qual se sol·liciten les dades ha de ser clarament especificat.
- La persona ha de tenir la possibilitat de retirar el seu consentiment en qualsevol moment.

6. El paper del responsable del tractament i del delegat de Protecció de Dades

Responsable del tractament: És la persona o organització que decideix com i per què es tracten les dades personals. Té l'obligació de garantir que les dades siguin tractades de manera segura i conforme a la normativa.

Delegat de Protecció de Dades (DPO): És l'encarregat de supervisar el compliment de les normatives de protecció de dades dins d'una organització. **En algunes empreses, especialment en aquelles que tracten dades sensibles, la designació d'un DPO és obligatòria.**

7. Mesures de seguretat per a la Protecció de Dades

Per a protegir les dades personals, és fonamental que les organitzacions implementin mesures de seguretat, tant tècniques com organitzatives, com ara:

- Xifratge de dades. Garanteix que només persones autoritzades puguin accedir a la informació.
- Control d'accés. Limitar qui pot accedir a les dades personals dins de l'organització.
- Polítiques de contrasenyes segures. Per a evitar accessos no autoritzats.
- Avaluacions d'impacte sobre la privacitat. Per a identificar i mitigar riscos abans de realitzar tractaments de dades personals.

8. Conseqüències de l'incompliment

L'incompliment del RGPD i la LOPDGDD pot tenir greus conseqüències, com:

- Multes de fins a 20 milions d'euros o del 4% de la facturació anual de l'empresa.
- Demandes judicials per part de les persones afectades.
- Danys reputacionals per a les organitzacions que no protegeixen adequadament les dades.

RECORDA QUE...

El respecte i la protecció de les dades personals són drets bàsics en la societat actual. Les empreses i organitzacions tenen l'obligació de gestionar aquestes dades de manera transparent, segura i d'acord amb les lleis vigents. Cada persona té el dret de decidir sobre l'ús de les seves dades i de mantenir-ne el control.

9. Deures i obligacions de l'alumnat durant la seva estada a l'empresa, en matèria de protecció de dades

Durant l'estada a l'empresa, l'alumnat adquireix una sèrie de responsabilitats relacionades amb la protecció de dades personals, d'acord amb el Reglament General de Protecció de Dades (RGPD) i la Llei Orgànica de Protecció de Dades i Garantia dels Drets Digitals (LOPDGDD).

A continuació es detallen els principals deures que ha de complir l'alumnat:

- a) **Deure de confidencialitat.** L'alumnat té l'obligació de mantenir en secret totes les dades personals a les quals tingui accés durant la seva estada a l'empresa. Aquest deure de confidencialitat s'estén més enllà de la durada de l'estada, i es manté fins i tot després de la seva finalització.

És important assegurar que la confidencialitat cobreixi tota mena d'informació personal, ja sigui de clients, empleats, proveïdors o qualsevol altra persona vinculada a l'empresa.

- b) **Accés restringit a les dades.** L'accés de l'alumnat a les dades personals serà limitat a la informació necessària per dur a terme les tasques assignades. Només es permetrà accedir a la informació estrictament relacionada amb les seves responsabilitats, sempre seguint les indicacions del responsable del tractament de dades de l'empresa.
- c) **Ús lícit i responsable de les dades.** Les dades personals a les quals accedeixi l'alumnat només es poden utilitzar per a les finalitats establertes per l'empresa. Qualsevol ús no autoritzat o fora de l'àmbit de les seves funcions constitueix una vulneració de la normativa de protecció de dades.
- d) **Compliment de les mesures de seguretat.** Durant la seva estada a l'empresa, l'alumnat ha de complir amb totes les mesures de seguretat que l'empresa hagi establert per protegir les dades personals. Aquestes mesures poden incloure l'ús de contrasenyes, l'accés limitat a dispositius informàtics, o la destrucció segura de documents. És molt important evitar accessos no autoritzats, manipulació indeguda o pèrdua de dades.

El no compliment d'aquestes mesures pot suposar riscos per als drets de les persones i pot tenir conseqüències greus tant per a l'empresa com per a l'alumnat.

- e) **Signatura d'acords de confidencialitat.** L'empresa pot requerir que l'alumnat signi un acord de confidencialitat abans de començar l'estada. Aquest acord formalitza el compromís de l'alumne a mantenir en secret totes les dades a les quals tingui accés i en detalla les conseqüències en cas de vulneració i la durada d'aquesta confidencialitat.
- f) **Responsabilitat proactiva.** L'alumnat ha de mantenir una actitud proactiva en la protecció de les dades personals. Això inclou notificar immediatament qualsevol incident de seguretat, com

la pèrdua o el robatori d'informació, i seguir les instruccions del Delegat de Protecció de Dades (si n'hi ha).

Contribuir a crear una cultura de seguretat dins de l'organització és fonamental per garantir la protecció de les dades.

- g) **Sancions i conseqüències legals.** L'incompliment de les obligacions en matèria de protecció de dades pot comportar sancions legals, tant per a l'empresa com per a l'alumnat. Això inclou multes o accions legals en cas de vulneracions greus. És important que l'alumnat sigui conscient de les responsabilitats que comporta tractar dades personals i dels riscos associats a un ús inadequat.

La normativa de protecció de dades preveu sancions rigoroses per aquelles infraccions que vulnerin els drets a la privacitat, i aquestes poden aplicar-se també a l'alumnat durant la seva estada a l'empresa.

ÉS IMPORTANT SABER QUE...

Aquestes obligacions asseguren que, durant la seva estada a l'empresa, l'alumnat compleixi amb els requisits legals i contribueixi a la protecció de dades, garantint tant els drets de les persones afectades com la seguretat i reputació de l'empresa.